

Sudjelovanje radnika u upravljanju poduzećem u Njemačkoj

Sudjelovanje radnika u upravljanju poduzećem tiče se svih radnika, kako stranih, tako i njemačkih. Radnička su vijeća ipak tu za sve radnike u poduzeću. No, što je zapravo radničko vijeće? Koji su njegovi zadaci i prednosti? DGB (Deutscher Gewerkschaftsbund, hrv. Njemački savez sindikata) daje jasno i razumljivo objašnjenje – na 11 različitih jezika.

1. Što je radničko vijeće?

Radničko vijeće zastupa interese radnika u poduzeću i može biti njihov predstavnik u pregovorima s poslodavcem. U tu svrhu ima prava koja su utvrđena posebnim zakonom („Zakon o ustroju poduzeća”) i koja poslodavac mora poštovati. Ta se prava nazivaju pravima suodlučivanja radnika. Zbog toga se rad radničkih vijeća naziva i sudjelovanjem radnika u upravljanju poduzećem. U Njemačkoj radnici mogu tajnim glasanjem birati radničko vijeće svake četiri godine. Radnička vijeća zalažu se za sve radnike, bez obzira na njihovo podrijetlo ili boravišni status. Zalažu se i za iznajmljene radnice i radnike zaposlene putem poduzeća za privremeno zapošljavanje.

2. Koji su zadaci radničkog vijeća?

Općenito govoreći, radničko vijeće vodi računa o tome da se poslodavac pridržava svih propisa koji se tiču radnika, odnosno zakona, kolektivnih ugovora, sporazuma između radničkog vijeća i poslodavca o uvjetima zapošljavanja i sl.

U pogledu nekih pitanja poslodavac mora samo obavijestiti ili konzultirati radničko vijeće. Važno: radničko vijeće mora se konzultirati prije svakog otkaza. Kad se radi o nekim drugim pitanjima, radničko vijeće ima veća prava i može donositi konkretne odluke. Zato se ta prava nazivaju pravima suodlučivanja radnika, a obuhvaćaju:

- radno vrijeme, raspored i prekovremeni rad
- grupiranje, dodatke za uspješnost i rad na akord
- strukovnu izobrazbu i usavršavanje
- zaštitu na radu
- zaštitu podataka
- tijek rada i organizaciju radnih mjesta.

Osim toga, radničko vijeće također mora voditi računa o tome da radnici ne trpe diskriminaciju, primjerice na temelju podrijetla, nacionalnosti, spola, spolnog identiteta, vjere, političkih stavova ili sindikalne aktivnosti. Zadaci radničkog vijeća također uključuju promicanje integracije stranih radnica i radnika te poticanje borbe poslodavca protiv rasizma u poduzeću.

3. Koja su prava radničkog vijeća?

Prava suodlučivanja radnika prema zakonu mogu ostvarivati samo radnička vijeća, a ne pojedini radnici. Bez radničkog vijeća ne postoji stvarno pravo suodlučivanja radnika.

Ako se izabere radničko vijeće, poslodavac ga ne smije raspustiti.

4. Koje vam prednosti nudi radničko vijeće?

Poduzeća koja imaju radnička vijeća:

- u prosjeku isplaćuju više plaće jer se u njima često primjenjuje kolektivni ugovor
- imaju sigurnija radna mjesta
- transparentnija su i pravednija
- reguliraju interni mirovinski fond poduzeća
- osiguravaju bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života
- nude više usavršavanja
- imaju veću produktivnost
- više ulažu u mjere zaštite okoliša.
-

Ako imate bilo kakvih pitanja ili problema na radnom mjestu, uvijek se možete obratiti radničkom vijeću.

5. Koliko radnika mora raditi u poduzeću da bi se ostvarilo pravo na osnivanje radničkog vijeća?

Radničko vijeće može se izabrati u svim poduzećima koja imaju pet ili više radnika. Veličina radničkog vijeća ovisi o broju radnika:

- 5 – 20 radnika: 1 član radničkog vijeća
- 21 – 50 radnika: 3 člana radničkog vijeća
- 51 – 100 radnika: 5 članova radničkog vijeća
- 101 – 200 radnika: 7 članova radničkog vijeća
- itd.

Što je više radnika, to vijeće ima više članova.

6. Tko izabire radničko vijeće?

U izboru mogu sudjelovati svi radnici stariji od 16 godina. Državljanstvo nije važno. Glasovati smiju i:

- učenici na praktičnoj izobrazbi
- radnici na nepuno radno vrijeme
- radnice i radnici na određeno vrijeme
- iznajmljene radnice i radnici zaposleni putem poduzeća za privremeno zapošljavanje koji u poduzeću rade duže od 3 mjeseca.

7. Tko može postati članom radničkog vijeća?

Kandidatkinje i kandidati za radničko vijeće moraju imati najmanje 18 godina i raditi u poduzeću najmanje šest mjeseci.

Svaki član radničkog vijeća ili kandidat za člana radničkog vijeća ima posebnu zaštitu od otkaza. Za detalje se obratite svojem sindikatu u okviru DGB-a:

<http://www.dgb.de/gewerkschaften-im-dgb>

8. Kad se može birati radničko vijeće?

U poduzećima koja nemaju radničko vijeće prvi se izbori mogu se održati u bilo kojem trenutku.

Izbori za postojeća radnička vijeća održavaju se svake četiri godine diljem zemlje, a sljedeći će se put održavati od ožujka do svibnja 2026. godine.

9. Postoji li radničko vijeće u svakom poduzeću?

Nažalost, u brojnim poduzećima ne postoji radničko vijeće. Mala poduzeća, primjerice stomatološke ordinacije, prodavaonice duhana i duhanskih proizvoda te vodoinstalaterska poduzeća, često imaju manje od pet radnika. U

nešto većim poduzećima često ne postoji radničko vijeće jer radnici smatraju da to nije potrebno. U nekim slučajevima ne usuđuju se pokrenuti izbore. U većim poduzećima, posebice u industriji, gotovo uvijek postoji radničko vijeće.

Izbore za radničko vijeće mora pokrenuti radni kolektiv.

Poslodavac mora biti neutralan. Ne smije se miješati. Ako želi spriječiti osnivanje radničkog vijeća, čini kazneno djelo!

10. Koja je razlika između radničkog vijeća i sindikata?

Radničko vijeće biraju svi radnici i predstavlja sve radnike poduzeća.

S druge strane, sindikat nije vezan za određeno poduzeće, već je odgovoran za jednu ili više gospodarskih grana. Sindikat zastupa interese svih radnica i radnika te pregovara, primjerice, o kolektivnim ugovorima kojima se, između ostalog, reguliraju plaća, tjedno radno vrijeme i pravo na godišnji odmor svih radnika u određenoj gospodarskoj grani. Svatko može biti član sindikata. Osam najvećih sindikata u Njemačkoj članovima su DGB-a:

- Eisenbahn- und Verkehrsgewerkschaft (EVG, hrv. Sindikat radnika na željeznici i u prometu)
- Gewerkschaft der Polizei (GdP, hrv. Sindikat policije)
- Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft (GEW, hrv. Sindikat radnika u obrazovanju i znanosti)
- IG Bauen-Agrar-Umwelt (IG BAU, hrv. Industrijski sindikat radnika u građevini, poljoprivredi i okolišu)
- IG Bergbau-Chemie-Energie (IG BCE, hrv. Industrijski sindikat radnika u rudarstvu, kemijskoj industriji i energetici)
- IG Metall (IGM, hrv. Industrijski sindikat radnika u metalurgiji)

- Nahrung-Genuss-Gaststätten (NGG, hrv. Sindikat radnika u prehrani i ugostiteljstvu)
- Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft (ver.di, hrv. Udruženi sindikat za radnike u uslužnim djelatnostima).

Ciljevi radničkog vijeća i sindikata vrlo su slični. Ako se osnuju radnička vijeća, sindikati ih često podržavaju. Osim toga, sindikati, primjerice, održavaju seminare o radu radničkih vijeća te informiraju i savjetuju radnička vijeća.